

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра педагогіки та психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор Міжнародного гуманітарного
університету д.ю.н., професор

Костянтин ГРОМОВЕНКО

«30» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

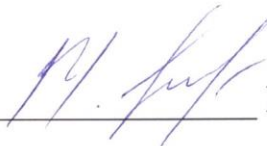
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЇ

Галузь знань	<u>05 «Соціальні та поведінкові науки»</u>
Спеціальність	<u>053 «Психологія»</u>
Назва освітньої програми	<u>Психологія</u>
Рівень вищої освіти	<u>другий (магістерський) рівень</u>

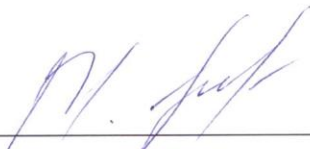
Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки і психології
протокол № 1 від 29 серпня 2024 року.

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
професор кафедри педагогіки та психології, доктор психологічних наук, професор Велитченко Леонід Кирилович	097-213-58-50	<u>leonidvelitchenko@gmail</u> <u>.com</u>

Завідувач кафедри педагогіки та
психології к.п.н., доцент

 Наталя МЕЛЕНЧУК

Гарант освітньої програми
к.п.н., доцент

 Наталя МЕЛЕНЧУК

Узгоджено
Начальник навчального відділу

 Лариса РАЙЧЕВА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4 Загальна кількість годин – 90	Галузь – 05 «Соціальні та поведінкові науки» Спеціальність – 053 «Психологія»	обов'язкова	
		Рік підготовки:	
		1-й	
		Семестр	
		1-й	
		Лекції	
Мова навчання – українська	Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень	14 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		28 год.	6 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота та індивідуальні завдання	
		78 год.	108 год.
		Вид контролю:	
		екзамен	екзамен

Навчальна дисципліна «**Теоретико-методологічні проблеми психології**» належить до обов'язкових дисциплін циклу професійної підготовки, вивчення якої передбачено за освітньо-професійною програмою підготовки фахівців освітнього ступеня – магістр за спеціальністю «Психологія».

Мета навчальної дисципліни – формування системи знань про теоретичну модель психічної реальності, виокремлення вихідної системи понять, формалізації, та процес інтерпретації даних досліджень.

Передумови для вивчення дисципліни. Набуття студентами компетентності з курсу можливе за актуалізації їхніх знань з дисциплін «Загальна психологія» та «Філософія психології».

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Теоретико-методологічні проблеми психології» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає застосування теорій та методів психологічної науки, проведення досліджень та здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК11. Здатність до формування наукового і культурного світогляду

Спеціальні (фахові) компетентності

СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної практики.

СК2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами практичної значущості.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

Навчальна дисципліна «Теоретико-методологічні проблеми психології» забезпечує досягнення програмних результатів навчання (ПРН), передбачених освітньою програмою:

ПРН1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПРН2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПРН7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.

ПРН10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

ПРН11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Знати:

1. на понятійному рівні – основні категорії, поняття, зміст предмету «Теоретико-методологічні проблеми психології» та його структуру, особливості їх проявів у сучасній психологічній науці.

2. описувати: конкретні психологічні явища, знати та вміти правильно застосовувати отримані знання.

Уміти:

1. розуміти теоретико-методологічні зміни та оновлення, що відбуваються на сучасному етапі розвитку психологічної науки.

2. визначати провідні тенденції у дискусії про предмет психології.

3. пояснювати значення методологічних принципів в становленні сучасної методології.

4. застосувати знання: на рівні відтворення – правильно оцінювати сутність та зміст конкретних психологічних теорій та концепцій, орієнтуватися в сутності побудови теоретико-методологічної основи психології.

Навички:

1. упорядковувати набуті знання у вигляді виконання індивідуальних завдань.
2. аргументовано відтворювати провідну ідею навчальної дисципліни «Теоретико-методологічні проблеми психології» у контексті формування професійних установок майбутнього фахівця з психології.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Теорія як форма наукового знання.

Знання. Зміст і характер нової системи знань. Епістемологічні перспективи. Види психологічного знання. Наука. Відмінності між науками про природу і науками про людину. Мета діяльності вченого. Теорія. Компоненти теорії. Центральні компоненти психологічних теорій. Шляхи перевірки теорії. Емпіричні та теоретичні об'єкти. Об'єкт дослідження. Предмет дослідження. Парадигма. Основні риси природничо наукової парадигми. Елементи науково дослідного процесу. Проблема. Проблема ситуація. Мета. Завдання дослідження. Гіпотеза. База формування теорії. Первинні теоретичні конструкції. Закон. Причинно-наслідкові відношення. Класифікація. Типологія.

Тема 2. Розвиток уявлень про предмет психології.

Психологія стародавнього світу. Психофізичний дуалізм. Експериментальна психологія і класичні школи (асоціативна психологія, структуралізм і гештальтизм, функціональна психологія, біхевіоризм, психологічний енергетизм, психологія діяльності) в боротьбі за цілісне вивчення психіки. Шляхи подолання розриву академічної (теоретичної) та емпіричної (практичної) психології: культурно-історичний, психотехнічний і моделюючий, у т. ч. системно-мислєдіяльнісний підходи. Кризи психологічної науки. Методологічний плюралізм і предмет психології. Парадигмальний статус психології. Народження психології як самостійної дисципліни. Основна мета сучасної психології особистості.

Тема 3. Особистість як суб'єктний досвід соціального буття

Становлення поняття особистості. Індивід, індивідуальність, особистість. Структурні компоненти теорій особистості. Теорії особистості. Компоненти теорій особистості. Концепція персоналізації. Теорія оперантного наочіння. Теорія соціального наочіння.

Тема 4. Теорія пізнання.

Феномен пізнання. Види пізнання. Співвідношення між собою понять: «наукове пізнання» та «наукове знання». Структура (елементи) процесу наукового пізнання. Основні рівні наукового знання. Форми наукового знання. Критерії істинності наукового знання. Позитивізм в структурі наукового знання. Базові позитивістські міфологеми. Сучасна теорія пізнання.

Тема 5. Методологія як система принципів наукового дослідження.

Модель. Теоретична модель реальності. Виокремлення вихідної системи понять. Формалізація. Сходження від абстрактного до конкретного. Переробка емпіричної інформації. Знаково-символічні операції. Інтерпретація. Якісний аналіз даних дослідження. Виявлення закономірностей психічного явища. Сучасна психологія як перегляд методологічних установок і перехід від: а) системної логіки дослідження до мережевої; б) позитивізму до герменевтики; в) класичної, некласичної раціональності до постнекласичної. Методологічний плюралізм і предмет психології. Психологія як допарадигмальна, мультипарадигмальна і позапарадигмальна наука. Організація та проведення психологічного дослідження із застосуванням валідних та надійних методів. Представлення результатів досліджень у писемній та усній формах.

5. ПИТАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Теорія як форма наукового знання 1. Сутність наукового пізнання. 2. Суб'єкт та об'єкт пізнання. 3. Рівні пізнання: емпіричне і теоретичне. 4. Теорія як складова наукового пізнання. 5. Елементи теорії: наукова ідея (концепція), принцип, поняття, категорія, судження, висновок.	4	2
2	Тема 2. Розвиток уявлень про предмет психології 1. Психологія стародавнього світу. 2. Психофізичний дуалізм. 3. Експериментальна психологія і класичні школи 4. Кризи психологічної науки. 5. Методологічний плюралізм і предмет психології. 6. Парадигмальний статус психології.	4	-
3	Тема 3. Особистість як суб'єктний досвід соціального буття 1. Становлення поняття особистості. 2. Індивід, індивідуальність, особистість. 3. Структурні компоненти теорій особистості. 4. Теорії особистості. Компоненти теорій особистості. 5. Концепція персоналізації. 6. Теорія оперантного навчання. 7. Теорія соціального навчання.	4	2
4	Тема 4. Теорія пізнання. 1. Співвідношення між собою понять: «наукове пізнання» та «наукове знання». Структура (елементи) процесу наукового пізнання. 2. Основні рівні наукового знання. 3. Форми наукового знання. 4. Критерії істинності наукового знання	4	-
5	Тема 5. Методологія як система принципів наукового дослідження 1. Принцип детермінізму як причинної зумовленості поведінки. 2. Принцип відображення. 3. Принцип єдності психіки та діяльності. 4. Принцип системності. 5. Цілісний, інтегральний підхід до тлумачення психічного. 6. Системна детермінація людської поведінки. 7. Принцип розвитку. 8. Організація та проведення психологічного дослідження.	4	-
6	Тема 6. Методологія та її роль у розвитку методів психології 1. Методологія науки і методологія дослідження. 2. Поняття методу в науці: науковий підхід, методологічний принцип, дослідницький метод, конкретна методика. 3. Методи пояснювальної (природничо – наукової) психології: спостереження, експеримент, тести, аналіз продуктів діяльності, опитування.	4	2

	4. Методи описової (гуманітарної) психології: інтроспекція, самозвіт, включене спостереження, ідентифікація, рефлексія, діалог, герменевтика. 5. Методи практичної психології (психологічної практики): психотерапія, консультування, тренінг, корекція. 6. Норми професійної етики у фаховій діяльності.		
7	Тема 7. Категоріальний апарат та сучасні методологічні проблеми психології 1. Категоріальний апарат психологічної науки: базисні і метапсихічні категорії психологічної науки. 2. Категорія «образу» в психології. Фактори формування образу. 3. Категорія «дії». Поведінка як адаптивна дія. Внутрішній план дії. 4. Категорія «мотиву». Спонукальна та смислоутворююча функції мотивації. Проблеми мотивації діяльності. 5. Категорія «особистості» в психології. 6. Концепція самоактуалізації особистості. Абсолютизація окремих категорій як основа оформлення течій і наукових шкіл у психології. 7. Функції свідомості.	4	-
	Всього	28	6

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи студентів щодо вивчення дисципліни «Теоретико-методологічні проблеми психології» включаються:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
6. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді доповідей, есе тощо.
7. Підготовка до підсумкового контролю.

Тематика та питання до самостійної підготовки та індивідуальних завдань

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Теорія як форма наукового знання Доповідь/есе: 1. Центральні компоненти психологічних теорій. 2. Елементи науково-дослідницького процесу 3. Первинні теоретичні конструкції.	11	15
2	Тема 2. Розвиток уявлень про предмет психології. Доповідь/есе: 1. Кризи психологічної науки. 2. Методологічний плюралізм і предмет психології 3. Парадигмальний статус психології.	11	15
3	Тема 3. Особистість як суб'єктний досвід соціумного буття Доповідь/есе:	11	15

	1. Концепція персоналізації 2. Теорія оперантного навчання. 3. Теорія соціального навчання		
4	Тема 4. Теорія пізнання. Доповідь/есе: 1. Позитивізм в структурі наукового знання. 2. Базові позитивістські міфологеми. 3. Сучасна теорія пізнання.	11	15
5	Тема 5. Методологія як система принципів наукового дослідження. Доповідь/есе: 1. Діалектична природа мислення. 2. Принцип сходження від абстрактного до конкретного. 3. Номотетичне та ідеографічне знання.	11	15
6	Тема 6. Методологія та її роль у розвитку методів психології. Доповідь/есе: 1. Постнекласична методологія та контекст об'єднання науки про природу і науки про дух. 2. Постпозитивістська методологія та контекст психотерапевтичної практики обслуговування індивідуальної людини. 3. Культурна методологія та контекст культурології.	11	15
7	Тема 7. Категоріальний апарат та сучасні методологічні проблеми психології. Доповідь/есе: 1. Обмеження, які накладає використання в психології категорій. 2. Класифікація категорій психології. 3. Функції свідомості. 4. Проблема внутрішнього й зовнішнього. 5. Людина як суб'єкт власної психіки 6. Суб'єкт, суб'єктність, суб'єктивність.	12	18
	Всього	78	108

7. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
поточний контроль , який здійснюється у ході: проведення практичних занять, виконання індивідуального завдання; проведення консультацій та відпрацювань.	50%
підсумковий контроль , який здійснюється у ході проведення іспиту.	50%

Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, есе, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, практичних завдань, іспит
--	--

Питання до іспиту

1. Види психологічного знання.

2. Відмінності між науками про природу і науками про людину.
3. Теорія. Компоненти теорії. Центральні компоненти психологічних теорій.
4. Емпіричні і теоретичні об'єкти. Об'єкт і предмет дослідження.
5. Парадигма. Основні риси природничо-наукової парадигми.
6. Елементи науково-дослідницького процесу.
7. База формування теорії. Первинні теоретичні конструкції.
8. Модель. Теоретична модель психічної реальності
9. Вичленення вихідної системи понять.
10. Якісний аналіз даних психологічного дослідження. Виявлення закономірностей психічного явища.
11. Предмет психології. Кризи психологічної науки.
12. Періодизація загальної вітчизняної психології.
13. Етапи розвитку психології.
14. Стан сучасної психології.
15. Предмет теоретичної психології.
16. 16.Методологічний плюралізм і предмет психології.
17. Напрями у сучасній психології.
18. Психологічні теорії особистості.
19. Структура особистості у вітчизняній та зарубіжній психології.
20. Теорія пізнання.
21. Проблема зв'язку суб'єкта і об'єкту.
22. Позитивізм в структурі наукового знання. Базові позитивістські міфологеми.
23. Наукове знання. Синтетичне та аналітичне наукове знання.
24. Єдність логіки, діалектики і теорії пізнання.
25. Пізнання. Теоретичне пізнання.
26. Суб'єкт і об'єкт в пізнанні (Д.Берклі, Д.Юм, І.Кант, Г.В.Ф.Гегель).
27. Сучасна теорія пізнання.
28. Єдність діалектики, логіки, теорії пізнання.
29. Методологія. Методологія психології.
30. Методологічні рівні в психології.
31. Функції методології для психологічної практики.
32. Основні загальнопсихологічні принципи.
33. Сутність принципу детермінізму.
34. Сутність принципу відображення.
35. Сутність принципу єдності психіки та діяльності.
36. Сутність принципу розвитку.
37. Сутність принципу системності.
38. Проблема вибору адекватного методу.
39. Диференціація та інтеграція наукового знання.
40. Міждисциплінарний синтез.
41. Стан сучасної психології як перегляд методологічних установок.
42. Метод. Методика психологічних досліджень. Методичний прийом.
43. Детерміністські, імовірнісні, філософські, спеціально наукові методи.
44. Класична методологія.
45. Некласична методологія.
46. Постнекласична методологія.
47. Постпозитивістська методологія.
48. Культурологічна методологія.
49. Системний опис теоретичної моделі як побудова наукової теорії.
50. 45.Змістовна методологія.
51. Формальна методологія.
52. Загальнонаукова методологія.
53. Загальна методологія. Методологічні рівні.

54. Методологія окремої теорії.
55. Складові методології.
56. Основні функції сучасної методології.
57. Основні принципи діалектики.
58. Основні трактування принципу детермінізму в психології.
59. Категорії психології.
60. Основні підходи до категорій в сучасній науці.
61. Призначення категорій в психології.
62. Категоріальний апарат. Класифікація категорій психології.
63. Психофізична проблема. Психофізичний паралелізм.
64. Суб'єкт. Суб'єктивність.
65. Погляди Р.Декарта, І.Канта, Г.В.Ф.Гегеля на проблему суб'єкта.
66. Проблема внутрішнього й зовнішнього.
67. Суперечливість суб'єктивного й об'єктивного.
68. Суб'єкт психіки.
69. Суб'єктивне як предмет психології.
70. Людина як суб'єкт власної психіки.
71. Суб'єктивно-генетичний принцип.
72. Проблема підходу у психології
73. Діяльнісний підхід у психології.
74. Основні складові діяльнісного підходу, їх суть.
75. Сутність особистісного підходу у психології.
76. Етапи використання особистісного підходу.
77. Складові особистісного підходу як методологічного інструменту.
78. Основні тенденції представленості особистісного підходу.
79. Знаковий, мовний підхід.
80. Вчинковий підхід.
81. Антропологічний підхід.
82. Системно-суб'єктний підхід.
83. Психосоціальний підхід.
84. Категорія відображення у психології.
85. Свідомість як вища форма психічного відображення.
86. Характеристика свідомості.
87. Сутність діяльності, її ознаки.
88. Суть спілкування як форми активності людини.
89. Співвідношення понять «людина», «індивід», «особистість», «індивідуальність».
90. Поняття «особистість» у психології.

8. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ (для іспиту / заліку)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе)

за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» FX – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 1 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою		
		екзамен	залік	
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано	
82-89 (8-9)	B	Добре		
74-81(6-7)	C			
64-73 (5)	D	Задовільно		
60-63 (4)	E		не зараховано	
35-59 (3)	FX	незадовільно		
1-34 (2)	F			

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Велитченко Л.К., Подшивалкіна В.І. Методологічні та теоретичні проблеми психології: програмний конспективний довідник. Одеса: СВД Черкасов, 2009. 281 с.
2. Калюжна Є. М. Теоретико-методологічні проблеми психології: навчальний посібник. Київ: ІПК ДСЗУ, 2019. 136 с.
3. Сватенкова Т. І., Тимошенко О. А. Методологічні та теоретичні проблеми психології: навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2018.143 с.
4. Ушакова І.М. Теоретико-методологічні проблеми психології: курс лекцій Х.: НУЦЗУ, 2016.191 с.
5. Теоретичні і методологічні проблеми психології : комплекс навчально-методичного забезпечення для підготовки аспірантів за спеціальністю 053 «Психологія» / Укл. : С. Ю. Гуцол. К. : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2016. 38 с.

Допоміжна:

1. Велитченко Л.К. "Розгортання" як загальний принцип здійснення психічного. *Development and modernization of pedagogical and psychological sciences: experience of Poland and prospects*

- of Ukraine. Collective monograph. Volume 1. Lublin, Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2017. Pp. 86 – 100.
2. Велитченко Л.К. Система «суб'єкт – результат» у концептуалізації поняття «особистість». *Pedagogical and psychological sciences: development prospects in countries of Europe at the beginning of the third millenium*. Volume 1. Lublin, Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2018. Pp. 64 – 82.
 3. Карпенко З.С. Аксіологічна психологія особистості : монографія. 2-е вид., перероб., доповн. Івано-Франківськ : ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2018. 720 с.
 4. Крюкова М.А. Теоретико-методологічні проблеми психології (в допомогу до самостійної роботи для здобувачів вищої освіти ступеня магістра факультету психології, політології та соціології). Одеса: Фенікс, 2020. 34 с.
 5. Максименко С.Д. Теоретико-методологічні проблеми психології особистості. *Психологія: реальність і перспективи*. 2013. Вип. 1. С. 4-
 6. Максименко С.Д. Теоретико-методологічні проблеми психології ХХІ століття: генетико-креативний дискурс. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2022. Том 4 № 1. С. 1 – 11.
 7. М'ясоїд П. Теорія в історичному поступі психологічного пізнання. *Психологія і суспільство*. 2021. № 1. С. 36-65.
 8. Савчин М. В. Загальна психологія: підручник. 2-е вид., допов. Київ: Академія, 2018. 344 с.
 9. Туриніна О.Л. Методологія та методи психологічного дослідження: навч.- метод. посіб. Київ : ДП “Вид. дім “Персонал”, 2018. 206 с.
 10. Фурман А.В. Методологічне обґрунтування предметного поля теоретичної психології. *Психологія і суспільство*. 2019. № 3-4. С. 5-29.

Інформаційні ресурси:

1. Бібліотека Міжнародного гуманітарного університету: офіційний сайт. URL: https://mgu.edu.ua/science_library
2. Бібліотека Університету Ушинського : офіційний сайт. URL: <https://library.pdpu.edu.ua>
3. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт. URL: <http://www.mon.gov.ua>
4. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: офіційний сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Одеська національна наукова бібліотека: офіційний сайт. URL: <http://odnb.odessa.ua/>